

EESTI TURISM, JAANUAR-SEPTEMBER 2010

Maailma Turismiorganisatsiooni (UNWTO) esialgsetel andmetel oli 2010.a. jaanuarist augustini ööbimisega välisreiside arv kogu maailmas 642 miljonit. See on 7% ehk 40 miljoni võrra rohkem kui 2009.a. samal perioodil ja ühe miljoni võrra rohkem kui seni rekordilise 2008.a. samal perioodil. Sellest tulenevalt prognoosib UNWTO, et 2010.a. kokkuvõttes kasvab välisreiside arv kogu maailmas 5-6% (võrreldes 2009.a.). See tähendab, et 2010.a. kokkuvõttes ületab turistide arv maailmas seni rekordilise 2008.a. näitaja 5-10 miljoni võrra. Prognoosi järgi on 2010.a. jaan.-dets. tulemused kriisieelse 2008.a. näitajatest paremad kõigis maailma piirkondades, v.a. Euroopas. Lääne-Euroopa on tõenäoliselt ainuke Euroopa regioon, kus saabunud turistide arv jõuab 2010.a. tagasi kriisieelse 2008.a. tasemele. Kõigis ülejäänud Euroopa regioonides jäävad 2010.a. tulemused eeldatavalt allapoole 2008.a. taset: eriti märkimisväärselt seejuures Põhja-Euroopas (u. 7-8%) ning Kesk- ja Ida-Euroopas (u. 6-7%).

2010.a. jaanuarist augustini kasvas reisimine kõigisse maailmajagudesse. Maailma regioonide võrdluses oli suurim kasv Lähis-Idas (+16%), Aasia ja Vaikse ookeani regioonis (+14%). **Kõige tagasihoidlikumaid tulemusi näitas Euroopa (+2,6%),** kuna mitmeid Euroopa riike mõjutab endiselt majanduskriis, samuti oli mõningane mõju aprillis vulkaanituha tõttu suletud lennuliiklusel. Euroopa regioonide lõikes kasvas kõige rohkem reisimine Lääne-Euroopasse (+4,5% võrreldes 2009.a.). Suhteliselt head tulemused olid ka Lõuna-Euroopa sihtkohtadel (+2,1%). Kesk- ja Ida-Euroopasse reisimine kasvas 2009. aastaga võrreldes 3,6%, kuid siin tuleb arvestada, et 2009.a. olid Kesk- ja Ida-Euroopa tulemused Euroopa regioonidest kõige nõrgemad (langus 10% võrreldes 2008.a.). Põhja-Euroopa oli ainuke Euroopa regioon, kus 2010.a. turistide arv vähenes (-2,7% võrreldes 2009.a.). Tulenevalt tööpuuduse jätkuvalt kõrge tasemest on tarbijate hinnatundlikkus 2010.a. endiselt kõrge ja nad otsivad odavaid pakkumisi. Seetõttu on tulude kasv olnud mõnevõrra väiksem kui reiside arvu kasv.

2011.a. on oodata maailma turismis veidi väiksemat kasvu – 4-5% – ehk sama palju, kui on olnud pikaajaline keskmine kasvutrend.

Ka Eesti majutusettevõtete statistika kinnitab, et tulude kasv on olnud aeglasem kui veedetud ööbimiste kasv. Jaan.-sept. kokkuvõttes kasvas sise- ja välituristide poolt seal veedetud ööde arv kokku 13%, kuid ettevõtete sissetulekud kasvasid 7%. Sissetulekud hakkasid vähehaaval kasvama alates märtsist. Märtsist juunini kasvasid majutusettevõtete sissetulekud keskmiselt 4,5% kuus, juulis juba 8%, augustis 14% ja septembris koguni 16% (võrreldes 2009.a. sama kuuga). Statistikaameti poolt arvatav ööpäeva keskmine maksumus oli pea kõigil kuudel siiski viimase kaheksa aasta madalaim, mis viitab sellele, et nõudluse kasv (sh. veidi pikenenud viibimise kestus) saavutati odavamate pakkumistega. Majutusettevõtete sissetulek majutusteenuste müügist oli 2010.a. jaan.-sept. kokkuvõttes 1,54 mlrd.kr. (+7% ehk +100 milj. kr. võrreldes 2009.a. sama perioodiga). Majutusettevõtete tubade täitumus, mis mitmel eelneval aastal vähenes, on 2010.a. võrreldes 2009.a. sama perioodiga kõigil kuudel kasvanud. Võrreldes 2008.a. tasemega on täitumuse näitajad 2010.a. siiski üldiselt veidi madalamad (joonis 11).

2010.a. jaanuarist septembrini ööbis Eesti majutusettevõtetes 1,23 miljonit välituristi. Nende arv kasvas 13% ehk 140 698 võrra võrreldes 2009.a. sama perioodiga. Nende poolt veedetud ööde arv oli samal perioodil 2,53 miljonit (+16%). Kuigi kasvuprotsendid on nii suured osalt seetõttu, et võrdlusbaas 2009.a. alguses oli suhteliselt madal, ületab välituristide 2010.a. esimese 9 kuu ööbimiste arv ka 2008.a. sama perioodi taset 7%. See tähendab, et tegemist on kõigi aegade rekordiga (joonis 1).

Kui vaadata Eesti tulemusi kuude kaupa (joonis 8), ilmneb, et jaanuaris ning juulis-augustis ületas välituristide ööbimiste arv tunduvalt kõigi eelmiste aastate tulemusi, kuid ülejäänud kuudel oli tegemist pigem taastumisega kriisieelsele tasemele (kuigi kasv on kõigil kuudel olnud märkimisväärne).

Kuna ööbimiste arv kasvas rohkem kui majutatute arv, oli majutusettevõtetes viibimise keskmine kestus varasemaga võrreldes veidi pikem. Välituristide ööbimised puhkusereisidel kasvasid 21%, tööreisidel 10% ja muudel reisidel (sh. ravireisidel) 8%. Absoluutarvudes kasvasid kõige rohkem puhkusereisid (mis moodustavad reisidest suurima osa). Nii puhkuse-, töö- kui ka muudel eesmärkidel tehtud reisid olid keskmiselt mõnevõrra pikemad kui 2009.a.

Riikide kaupa tulemusi jälgides (joonised 2 ja 3) ilmneb, et esimesel 9 kuul saavutatud kasv tuleneb eelkõige kahe suurema sihtturu – Soome ja Venemaa – turistide ööbimiste märkimisväärsest kasvust. Absoluutarvudes näitas suurimat kasvu **Soome**, mille turistide ööbimised kasvasid nii palju, et ületasid veidi isegi seni rekordilist 2004.a. taset (2004.a. esimesel 9 kuul oli nende ööbimisi 1,286 miljonit, 2010.a. samal perioodil 1,3 miljonit). Jaan.-sept. kokkuvõttes kasvas majutusettevõtetes ööbinud soomlaste arv 12% ja nende poolt veedetud ööde arv 19%. Valdavalt lisandus nende ööbimisi Tallinnas (+26% võrreldes 2009.a.), kus nende arv ületas tunduvalt kõigi aegade rekordilise taseme (joonis 4). Tallinnas kasvas tunduvalt nende viibimise kestus: majutatud turistide arv kasvas 14%, kuid nende veedetud ööde arv koguni 26%. Seega nende keskmine viibimise kestus Tallinna majutusettevõtetes kasvas 1,58 ööni (eelmisel kahel aastal oli see stabiilselt 1,43 ööd). Nende ööbimisi lisandus tunduvalt ka Pärnus ja Pärnumaal ning Lääne, Saare ja Lääne-Viru maakonnas, samas jätkus pikaajaline langustrend Harjumaal (kuuendat aastat järjest). Nii absoluutarvudes kui ka protsentuaalselt kasvasid soomlaste ööbimised spaades ja sanatooriumides mõnevõrra rohkem (+25%) kui muudes majutusettevõtetes (+14%). Turism Soomest on kasvanud mitmete tegurite koosmõjul – riigi, omavalitsuste ja eraettevõtete turundustegevus, soodsad pakkumised, uute turismivõimaluste pakkumine, aga ka soomlaste välisreiside üldine kasvutrend.

Ka **Venemaa** turistide ja ööbimiste 2010.a. näitajate puhul on tegemist kõigi aegade rekordiga (joonis 2). Esimese 9 kuu kokkuvõttes ööbis majutusettevõtetes 100 188 Venemaa turisti ehk 47% rohkem kui mullu samal ajal. Seejuures oli Venemaa üks väga väheseid riike, kust pärit turistide arv kasvas Eestis ka eelmisel aastal. Nende arv on tunduvalt kasvanud kõigil kuudel, kuigi absoluutarvudes oli suurim kasv jaanuaris, mil märkimisväärselt lisandus aastavahetusreise, ning peamisel puhkusehooajal juulis-augustis. Absoluutarvudes suurim kasv oli Tallinnas (joonis 5), kuid ka paljudes teistes regioonides oli tugev kasv. Venemaa turistide ööbimised kasvasid märkimisväärselt nii spaades ja sanatooriumides (+73%) kui ka muudes majutusettevõtetes (+32%). Vene turistid veetsid 2010.a. jaan.-sept. kokkuvõttes spaades ja sanatooriumides 34% oma ööbimistest Eestis (2009.a. samal perioodil oli spaade osatähtsus majutuskohana 28%). Venemaa turistide arvu kiire kasvu põhjustena võib näha Eesti turismivõimaluste aktiivset tutvustamist Venemaal era- ja avaliku sektori poolt, Eesti kui aastavahetuse sihtkoha populaarsuse jätkuvat kasvu, *tax-free* ostude piirmäära alandamist alates 2010.aasta algusest, mitmeid uusi transpordiühendusi Peterburist, aga ka mitmeid sündmusi (spordisündmused, konverentsid). Oluliseks teguriks on kindlasti ka nende välisreiside üldine tugev kasvutrend: nende reisid on tunduvalt kasvanud peaaegu kõigis Euroopa riikides. Lätis on Venemaa turistide arv kasvanud 1 poolaastal sama palju kui Eestis (majutatud turistide arv +47%, nende veedetud ööde arv +45%). Leedus on nende arv kasvanud mõnevõrra vähem: majutatud turistide arv +13%, nende veedetud ööde arv +26%. Soomes on Venemaa turistide ja nende ööbimiste arv kasvanud muude Euroopa riikidega võrreldes tagasihoidlikult: jaan.-sept. kokkuvõttes kasvas veedetud ööde arv vaid 3%.

Ka suurem osa teisi Eesti peamisi sihtturge näitas esimesel 9 kuul kasvu (joonised 2 ja 3), kuigi absoluutarvud on nende puhul Soome ja Venemaaga võrreldes oluliselt väiksemad. **Erinevalt Soomest ja Venemaast on paljude riikide puhul aga tegemist vaid mõningase taastumisega võrreldes eelmise**

aasta tugevalt langenud näitajatega. Erandiks on siin **Prantsusmaa** turistide ööbimised, mille hüppeline kasv on osaliselt seotud pikemaajaliselt hostelites ööbinud õppurite lisandumisega. **Rootsi** turistide ja nende ööbimiste arv on näidanud kasvu alates juunist. Rootsi turistide ööbimiste arv kasvas spaades ja sanatooriumides (+17%), kuid muudes majutusettevõtetes vähenes jätkuvalt (-2%). Suurema osatähtsusega sihtkohtadest kasvas nende ööbimiste arv mõnevõrra Tallinnas, Pärnus ja Saare maakonnas (2009.a. tasemega võrreldes). Väiksema osatähtsusega maakondadest kasvas nende arv tunduvalt Valga ning Ida- ja Lääne-Viru maakonnas (joonis 6). **Läti** turistide ööbimised kasvasid mitmendat aastat järjest Pärnus (+22% võrreldes 2009.a.). Ka Tallinnas taastus nende arv peaaegu kriisieelsele tasemele (joonis 7), samas jätkus langustrend Saare maakonnas ja Tartus. **Saksamaa** turistide ööbimised kasvasid eelkõige Tallinnas (kus need eelmisel aastal ka kõige rohkem vähenesid); mõnevõrra ka Tartus ning Saare, Ida- ja Lääne-Viru maakonnas.

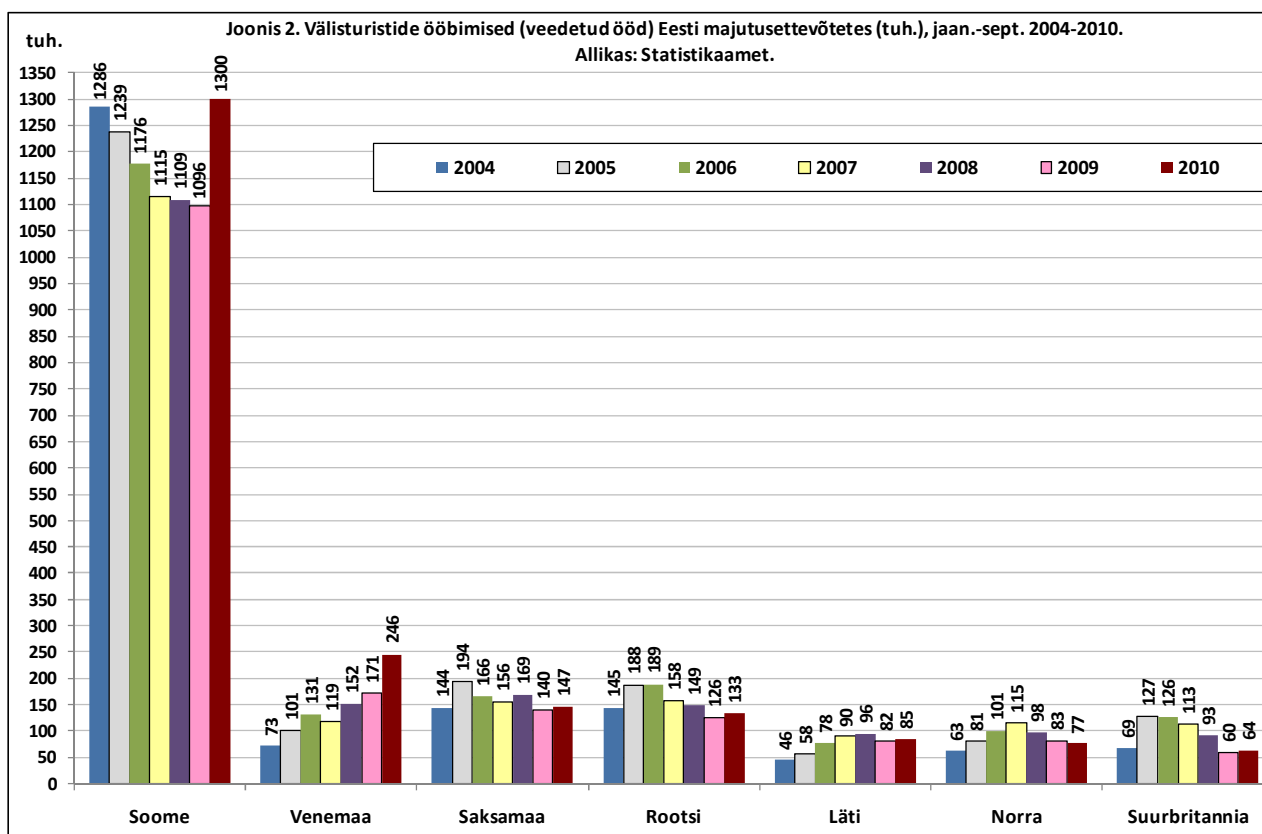
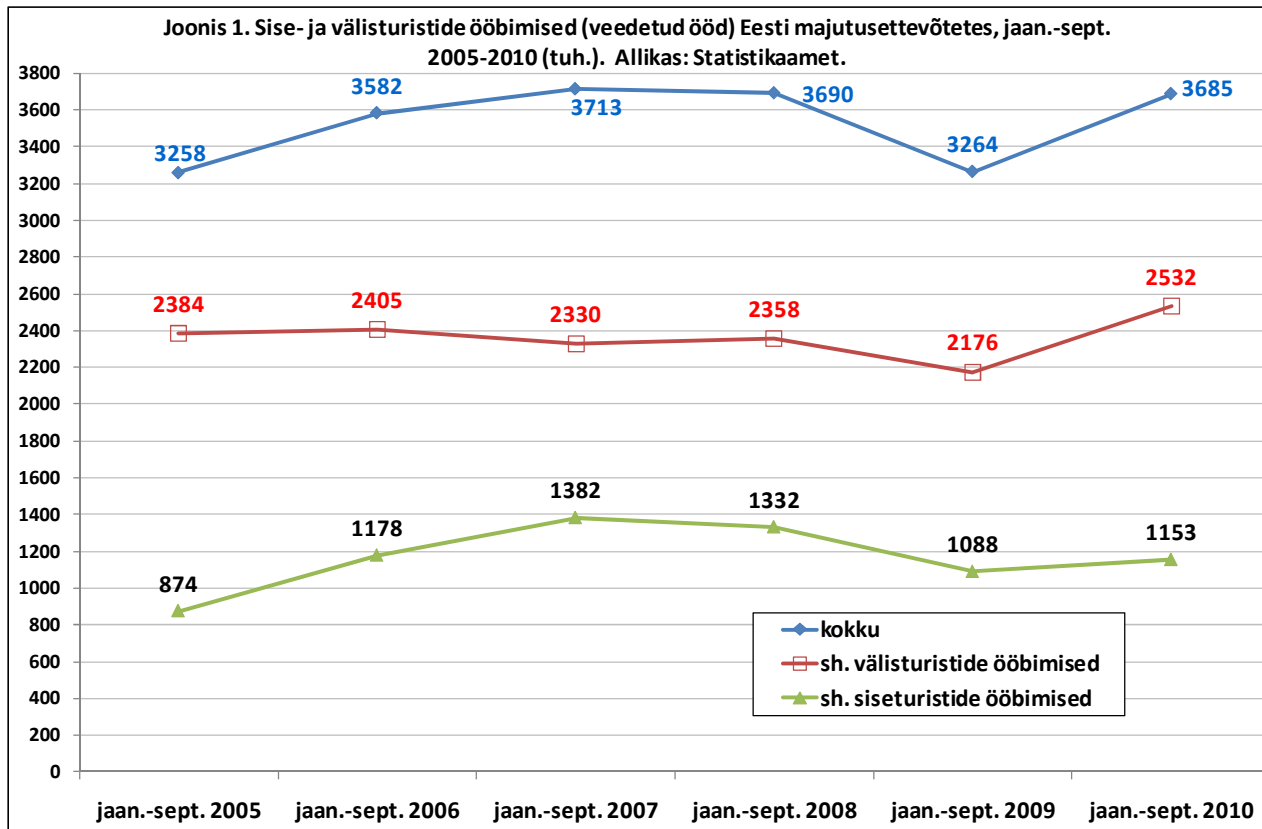
Norra on üks väheseid sihtturge, kust langus on 2010. aastal jätkunud (vähenedes isegi allapoole 2005.a. taset). Norra turistide ööbimised vähenesid eelkõige Tallinnas (kolmandat aastat järjest). Viimasel kolmel aastal on nende arv vähenenud ka Pärnus, mis on nende tähtsusest teine sihtkoht Eestis. Samas kasvasid 2010.a. mõnevõrra nende ööbimised Ida-Virumaal (kus kolmel eelneval aastal nende arv tunduvalt vähenes). Võrdluseks võib märkida, et Lätis majutatud Norra turistide arv kasvas 2010.a. esimese 9 kuu kokkuvõttes 32% ja nende veedetud ööde arv koguni 36%. Eestiga võrreldes on Läti konkurentsipositsioon Norra turistide sihtkohana jätkuvalt tugevnenud, kuigi eelmisel aastal vähenes Norra turistide arv ka Lätis. Kui 2007.a. jaanuarist septembrini ööbis Eesti ja Läti majutusettevõtetes enam-vähem ühepalju Norra turiste (ligi 44 000), siis 2010.a. samal perioodil oli Norra turistide arv Eestis vähenenud 30 058-ni, kuid Lätis kasvanud 48 157-ni.

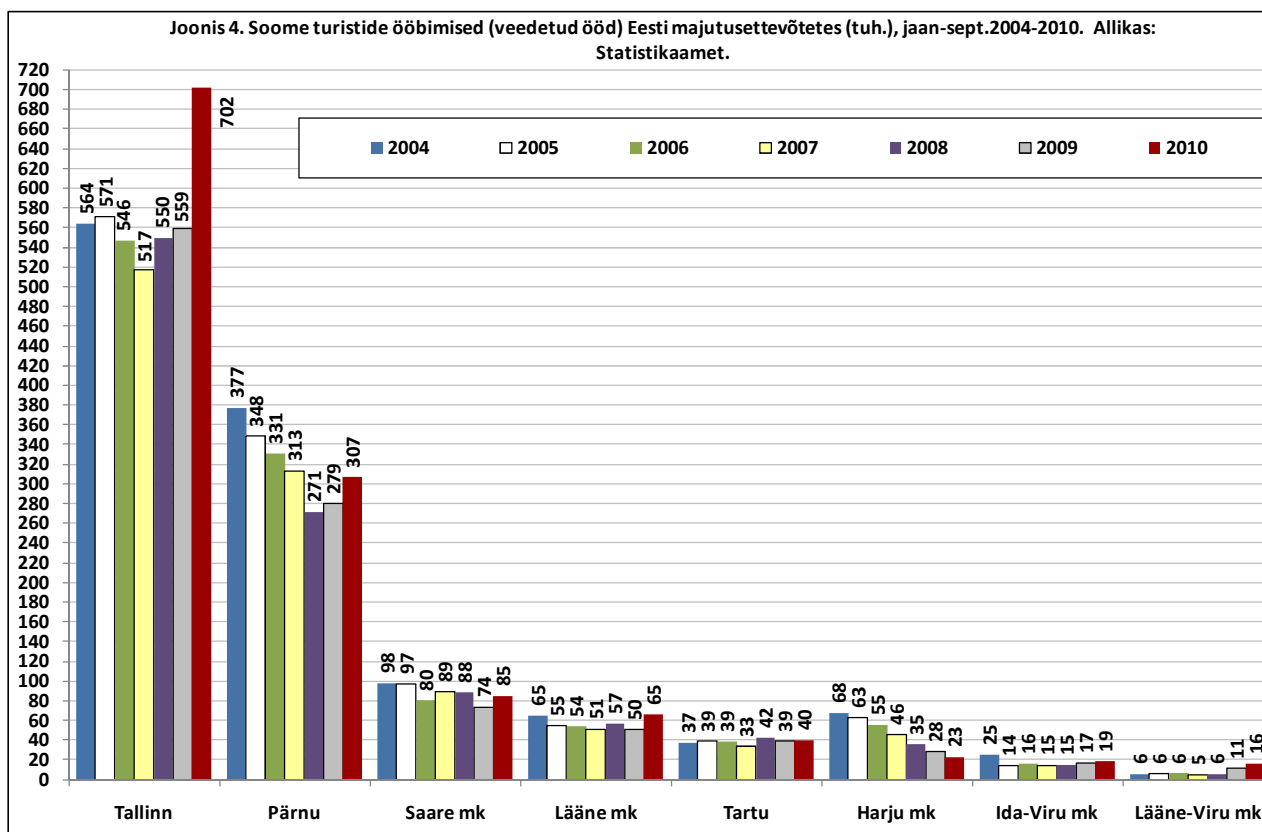
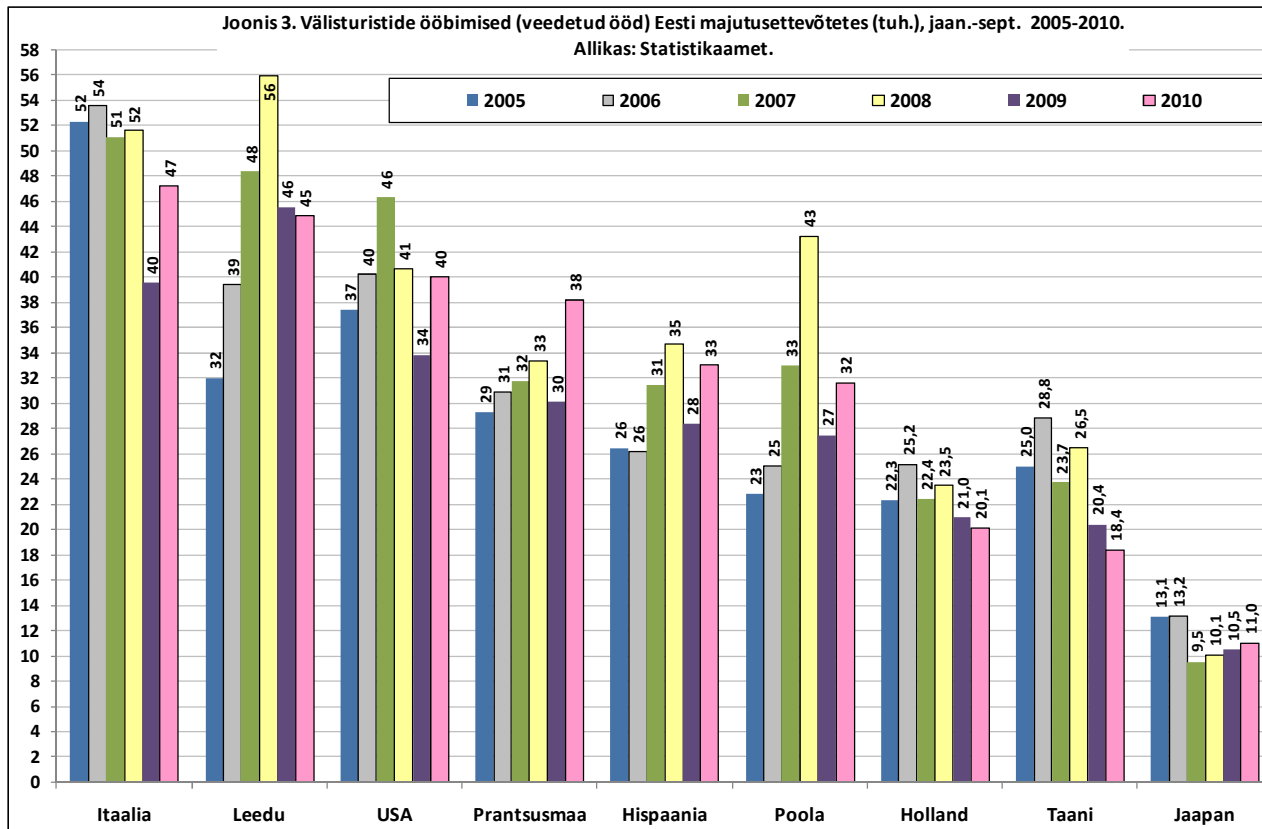
Eesti tulu väliturismist (turismiteenuste eksport) oli Eesti Panga andmetel 2010.a. jaanuarist septembrini 837,4 miljonit eurot¹. Võrreldes 2009.a. sama perioodiga kasvas see 1,8%. Väliskülastajate kulutused Eestis moodustasid sellest 643,6 miljonit eurot (kasv 3,1%). Nagu näitab joonis 12, oli see näitaja veidi suurem seni rekordilise 2006.a. näitajast – ehk tegemist on kõigi aegade rekordiga. Samas reisijateveo eksport (väliskülastajate maksed Eesti transpordifirmadele jätkuvalt vähenesid. Väliskülastajate maksed Eesti transpordifirmadele olid 2010.a. jaanuarist septembrini 194 miljonit eurot (-2,3% võrreldes 2009.a. sama perioodiga, sh. maksed laevafirmadele vähenesid 0,7% ja maksed lennufirmadele vähenesid 13,7%).

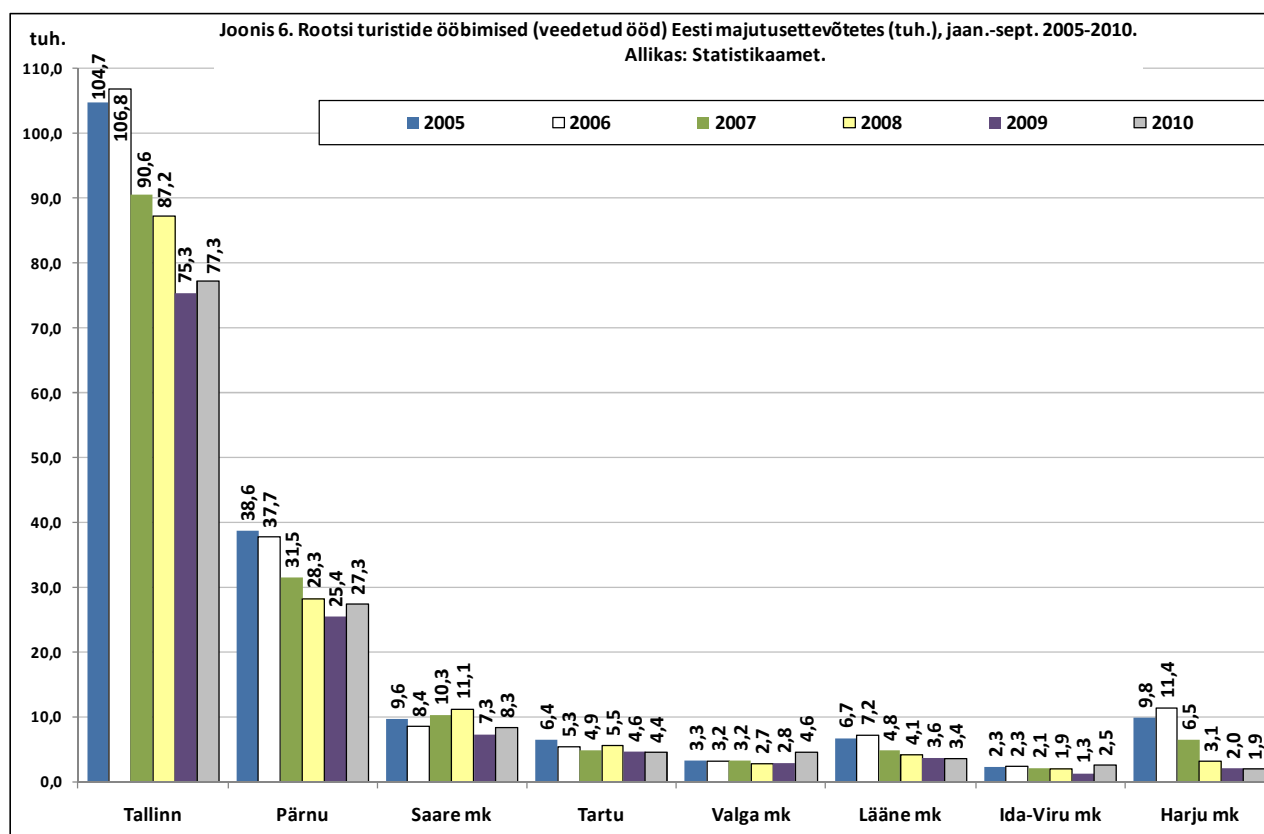
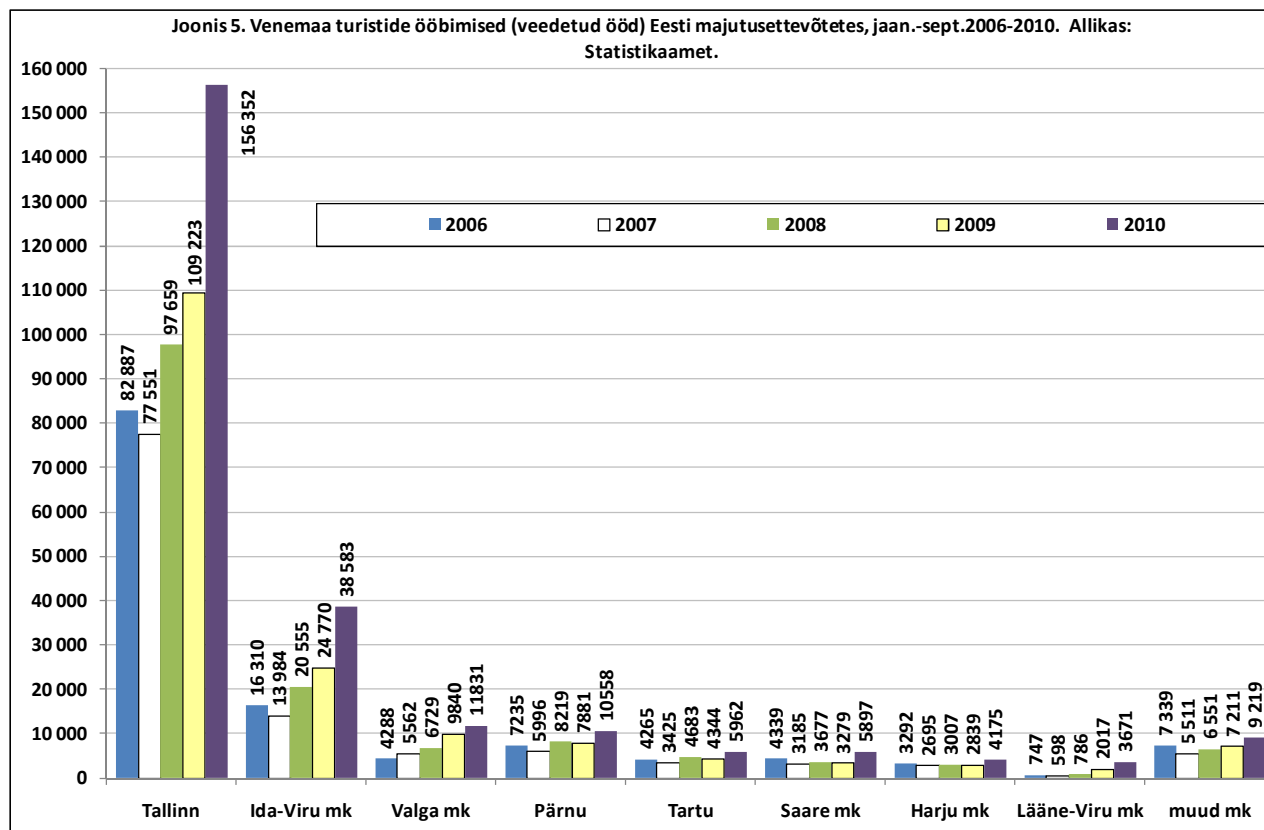
Siseturismi langus selle aasta alguses pidurdus. Kui I kvartali kokkuvõttes vähenes siseturistide ööbimiste arv majutusettevõtetes 2%, siis II kvartalis kasvas nende arv 7% ja III kvartalis juba 10%. **Jaanuarist septembrini 2010 ööbis Eesti majutusettevõtetes 637 497 siseturisti (+7,5% võrreldes 2009.a. sama perioodiga). Nende poolt veedetud ööde arv oli 1,15 miljonit (+6%).** Siseturistide ööbimised puhkuserisidel kasvasid 12% ning tööreisidel 10%, kuid muudel reisidel vähenesid 5%. Absoluutarvudes suurenesid kõige rohkem ööbimised puhkuserisidel. Absoluutarvudes kasvasid siseturistide poolt veedetud ööd kõige rohkem Lääne-Virumaal ja Harjumaal. Lääne-Virumaa oli seejuures ka üks vähestest maakondadest, kus kasv oli nii suur, et 2010.a. ööbimiste arv ületas ka kriisieelse taset. Paljudes muudes sihtkohtades küll ööbimiste arv kasvas mõnevõrra 2009.aastaga võrreldes, kuid jäi endiselt tunduvalt allapoole 2007.-2008.a. taset (joonis 10). Pärnus ja Hiiumaal aga vähenesid siseturistide ööbimised mõnevõrra kolmandat aastat järjest. Spaahotellides ja sanatooriumides kasvasid siseturistide ööbimised 3%, muudes majutusettevõtetes 8% võrra.

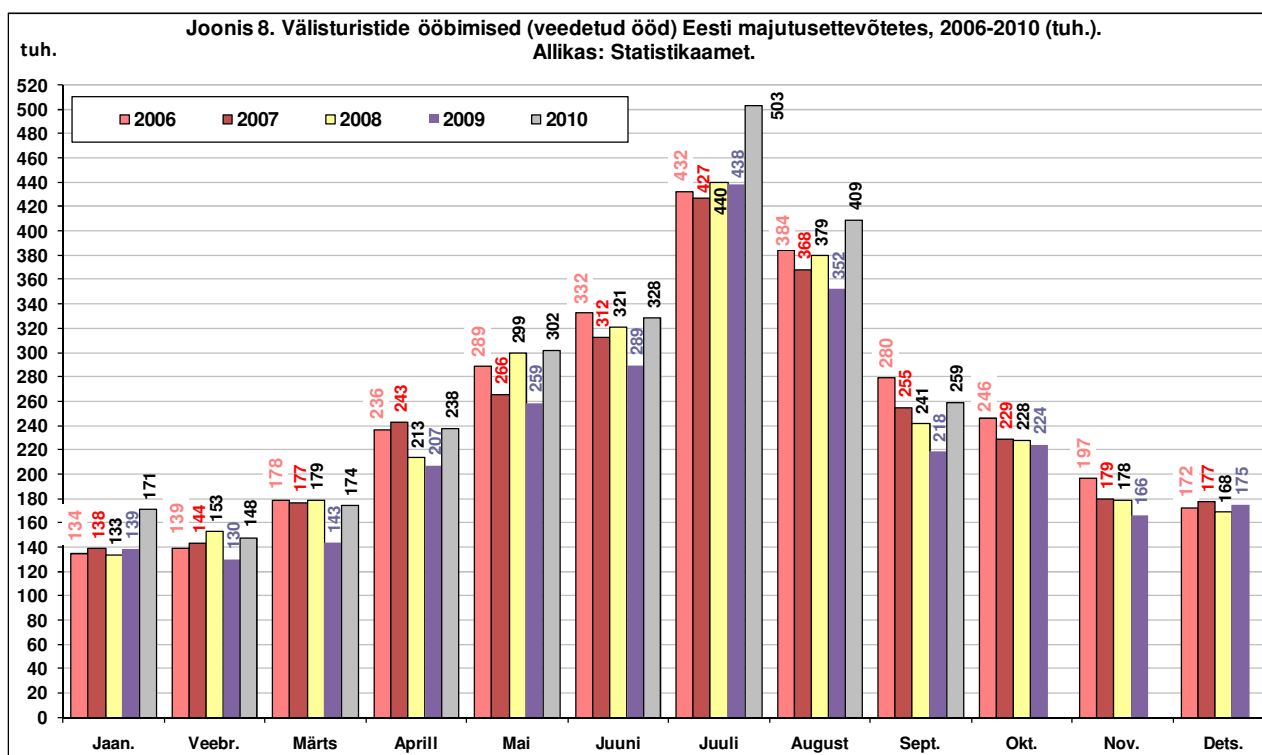
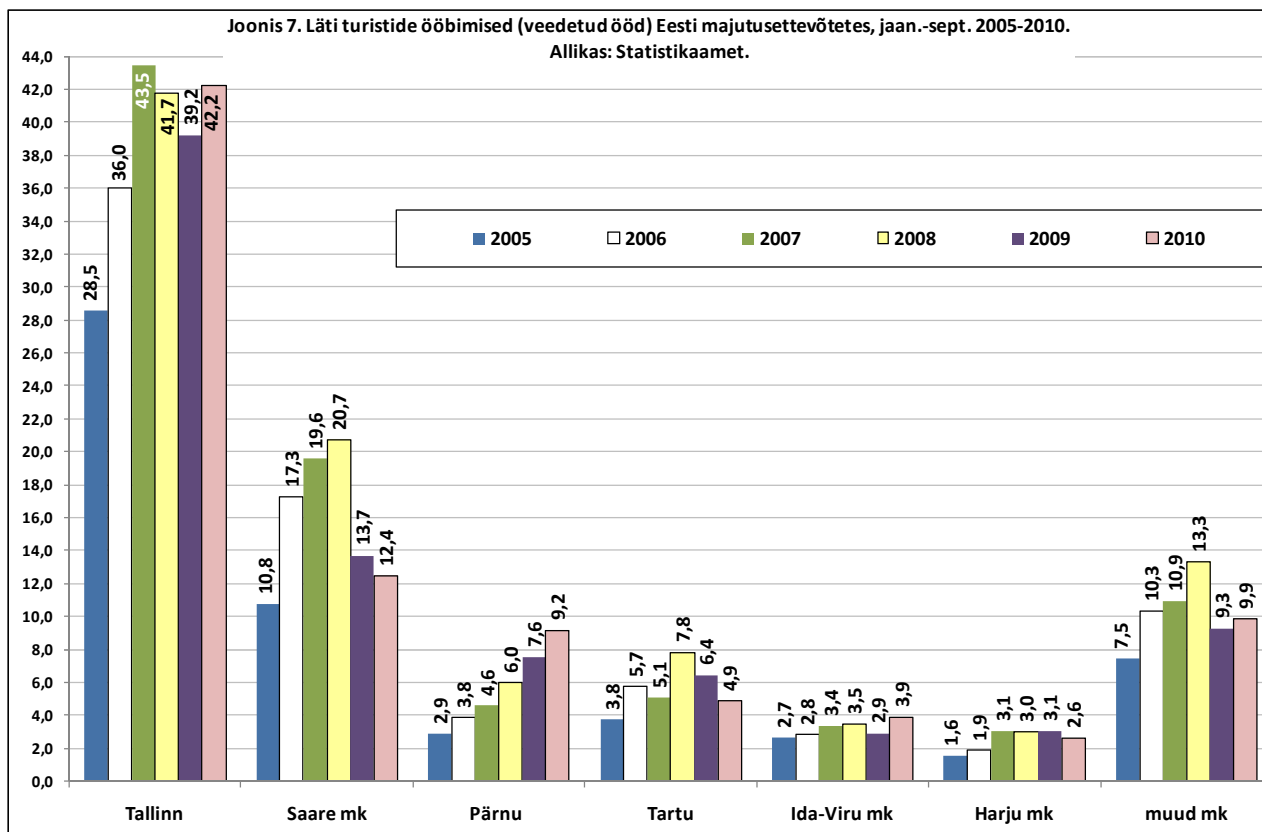
¹ Eesti kroonides oli Eesti tulu väliturismist (turismiteenuste eksport) 2010.a. jaanuarist septembrini 13,1 miljardit; väliskülastajate kulutused Eestis moodustasid sellest 10,1 miljardit krooni ja väliskülastajate maksed Eesti transpordifirmadele 3 mlrd.kr.

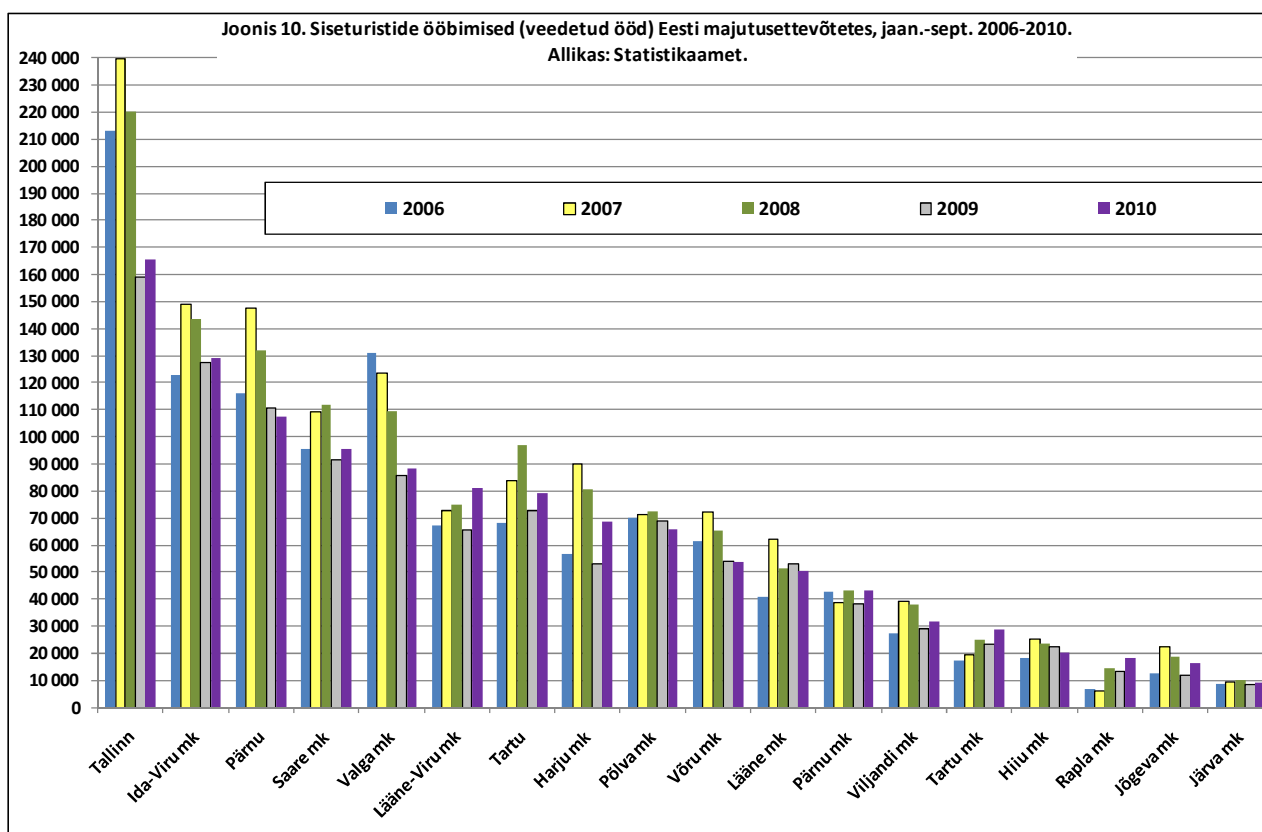
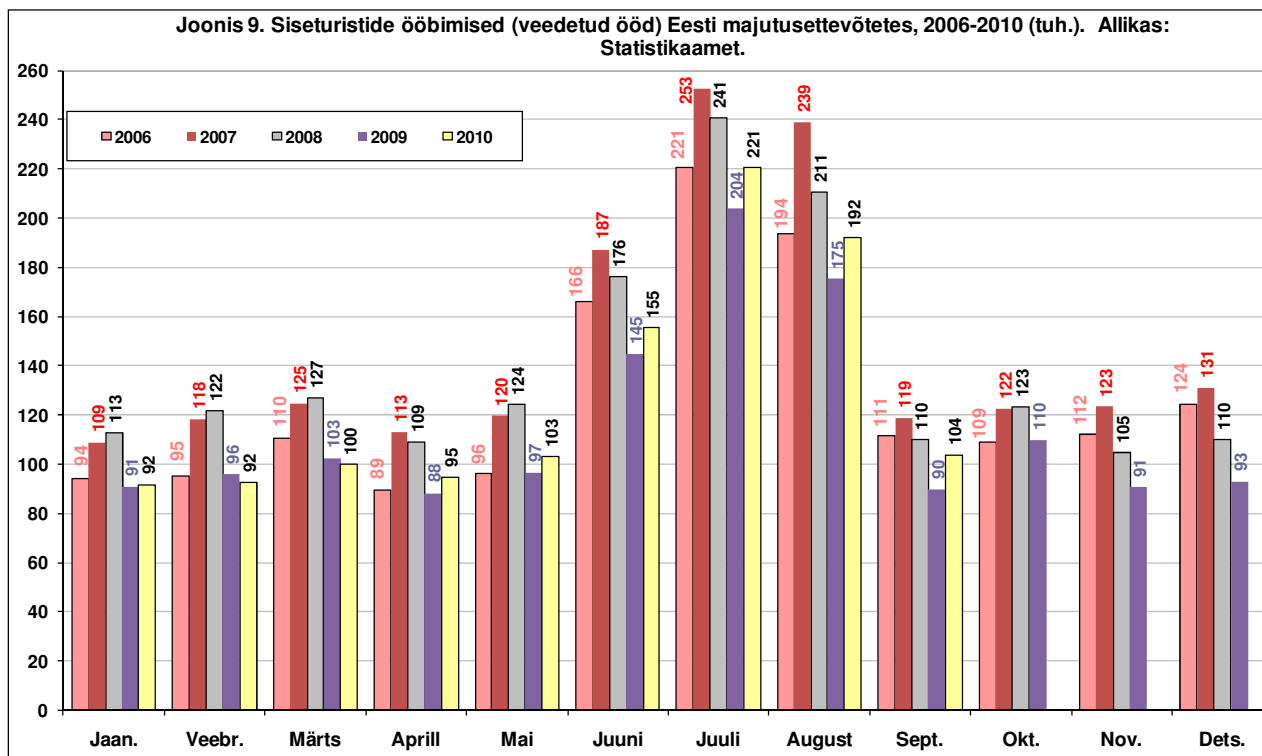

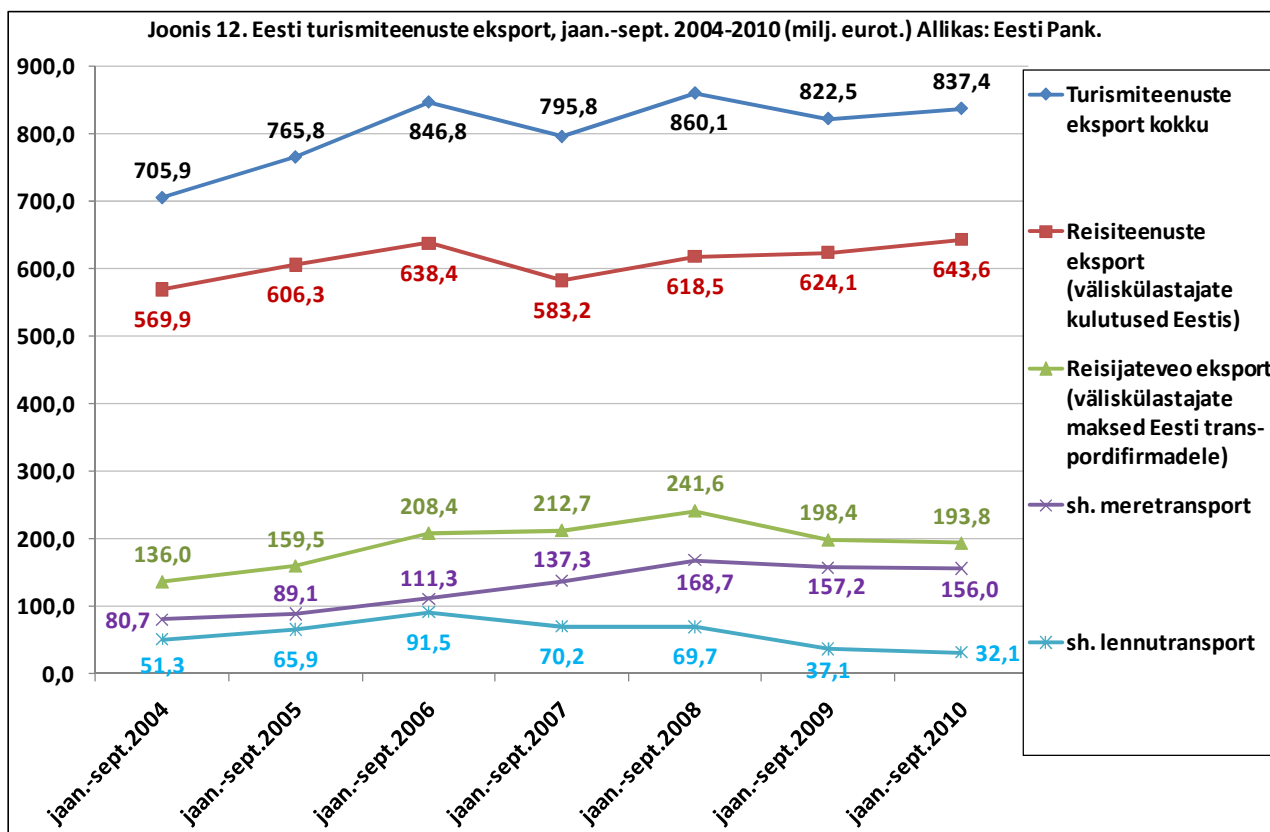
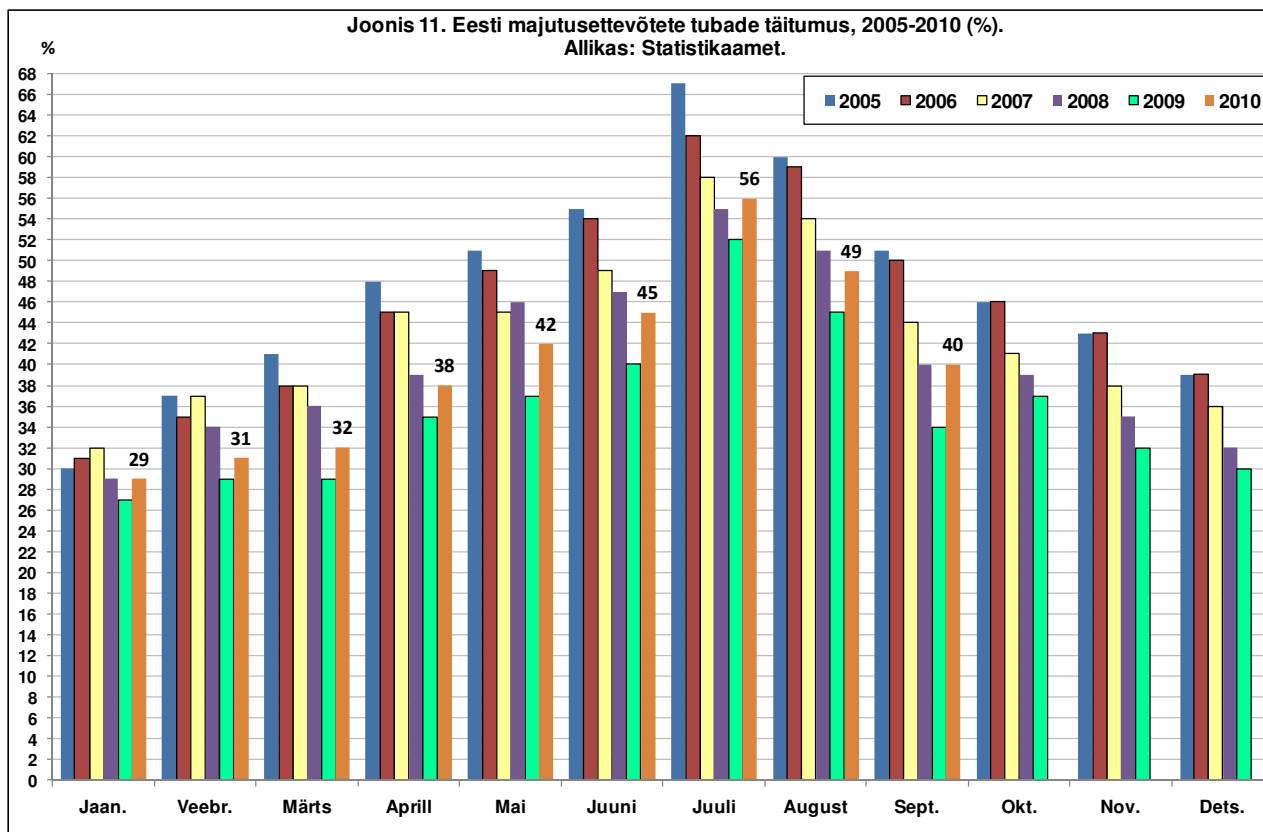

Eesti majutusettevõtetes majutatud turistid ja nende ööbimised (elukohariigi järgi), jaan.-sept. 2007-2010. Allikas: Statistikaamet.

	Majutatud turistid, jaan.-sept.				Muutus võrreldes eelneva aastaga				
	2007	2008	2009	2010	2008/07	2009/08	2010/09	2009/08	2010/09
kokku	1 852 900	1 897 503	1 682 810	1 868 170	44 603	-214 693	185 360	-11%	11%
siseturistid	746 454	746 543	592 835	637 497	89	-153 708	44 662	-21%	8%
välituristid	1 106 446	1 150 960	1 089 975	1 230 673	44 514	-60 985	140 698	-5%	13%
Soome	553 919	570 731	577 096	647 936	16 812	6 365	70 840	1%	12%
Venemaa	41 037	58 891	68 067	100 188	17 854	9 176	32 121	16%	47%
Saksamaa	78 724	83 974	69 642	75 752	5 250	-14 332	6 110	-17%	9%
Rootsi	73 925	69 341	61 642	64 502	-4 584	-7 699	2 860	-11%	5%
Läti	56 945	62 042	54 548	55 126	5 097	-7 494	578	-12%	1%
Norra	43 495	36 485	31 191	30 058	-7 010	-5 294	-1 133	-15%	-4%
Suurbrit.	45 507	38 539	25 775	28 117	-6 968	-12 764	2 342	-33%	9%
Leedu	28 065	33 485	27 658	27 370	5 420	-5 827	-288	-17%	-1%
Itaalia	21 892	22 954	17 337	20 116	1 062	-5 617	2 779	-24%	16%
USA	19 268	16 930	13 815	17 688	-2 338	-3 115	3 873	-18%	28%
Poola	16 266	18 409	15 040	17 245	2 143	-3 369	2 205	-18%	15%
Prantsusmaa	15 168	16 408	14 604	17 011	1 240	-1 804	2 407	-11%	16%
Hispaania	15 739	16 303	14 417	15 219	564	-1 886	802	-12%	6%
Holland	10 316	10 859	9 926	9 830	543	-933	-96	-9%	-1%
Taani	10 936	11 835	9 598	8 729	899	-2 237	-869	-19%	-9%
Jaapan	5 165	5 754	5 767	5 904	589	13	137	0%	2%
kokku	1 852 900	1 897 503	1 682 810	1 868 170	44 603	-214 693	185 360	-11%	11%

	Ööbimised (veedetud ööd), jaan.-sept.				Muutus vrd. eelneva aastaga (jaan.-sept.)				
	2007	2008	2009	2010	2008/07	2009/08	2010/09	2009/08	2010/09
kokku	3 712 599	3 690 187	3 264 060	3 685 323	-22 412	-426 127	421 263	-12%	13%
siseturistid	1 382 358	1 331 793	1 088 477	1 153 267	-50 565	-243 316	64 790	-18%	6%
välituristid	2 330 241	2 358 394	2 175 583	2 532 056	28 153	-182 811	356 473	-8%	16%
Soome	1 115 007	1 108 983	1 096 286	1 300 249	-6 024	-12 697	203 963	-1%	19%
Venemaa	118 507	151 866	171 404	246 248	33 359	19 538	74 844	13%	44%
Saksamaa	156 025	168 775	139 823	147 008	12 750	-28 952	7 185	-17%	5%
Rootsi	158 437	148 569	125 957	133 222	-9 868	-22 612	7 265	-15%	6%
Läti	90 118	96 166	82 234	85 131	6 048	-13 932	2 897	-14%	4%
Norra	115 223	98 040	82 640	76 561	-17 183	-15 400	-6 079	-16%	-7%
Suurbrit.	112 602	92 918	60 268	64 177	-19 684	-32 650	3 909	-35%	6%
Itaalia	51 070	51 596	39 542	47 245	526	-12 054	7 703	-23%	19%
Leedu	48 346	55 955	45 556	44 828	7 609	-10 399	-728	-19%	-2%
USA	46 295	40 663	33 833	40 048	-5 632	-6 830	6 215	-17%	18%
Prantsusmaa	31 747	33 366	30 100	38 166	1 619	-3 266	8 066	-10%	27%
Hispaania	31 458	34 705	28 348	33 000	3 247	-6 357	4 652	-18%	16%
Poola	32 960	43 234	27 490	31 573	10 274	-15 744	4 083	-36%	15%
Holland	22 391	23 454	20 956	20 115	1 063	-2 498	-841	-11%	-4%
Taani	23 724	26 485	20 409	18 408	2 761	-6 076	-2 001	-23%	-10%
Jaapan	9 515	10 091	10 479	10 989	576	388	510	4%	5%

Koostanud: Piret Kallas, turismiuuringute koordinaator
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Turismiarenduskeskus

